

Erfelijke aandoeningen bij gezelschapsdieren

- Problematiek rondom erfelijke afwijkingen moet integraal worden aangepakt.
- Rassen waarbij terugfokken naar gezonde raskenmerken niet meer mogelijk is, moeten worden gekruist met dieren van buiten het ras óf worden uitgesloten van fokkerij.
- De fokker heeft de primaire verantwoordelijkheid dieren met de aanleg voor gezondheids- en/of welzijnsproblemen uit te sluiten van de fokkerij.
- Het is de taak van dierenartsen om goede voorlichting te geven over de risico's op erfelijke aandoeningen bij bepaalde rassen.

Aanleiding

Bij veel honden en katten komen erfelijke afwijkingen voor die de gezondheid en het welzijn ernstig aantasten. Het probleem ontstaat veelal door het gericht fokken op uiterlijke raskenmerken of door het onzorgvuldig fokken met individuele dieren met (aanleg voor) erfelijke afwijkingen. Bekende voorbeelden hierbij zijn brachycephale (kortsnuitige) dieren, extreme dwergrassen en kattenrassen met extreme uiterlijke kenmerken (designer breeds), waarbij meerdere erfelijke gebreken bewust worden gecombineerd.

Naast de gevolgen voor het dier, kan de aanschaf van een dergelijk gezelschapsdier ook voor de eigenaar veel negatieve consequenties hebben op emotioneel en financieel vlak. Dierenartsen worden in de praktijk regelmatig met deze aandoeningen geconfronteerd en zullen individuele dieren zo goed mogelijk behandelen. Desondanks kan het probleem niet volledig worden verholpen, waardoor er sprake is van een permanente welzijnsaantasting. Daarbij blijven deze dieren gebruikt worden binnen de fokkerij, waardoor de problemen ook bij nakomelingen in stand gehouden worden.

Standpunt KNMvD

De KNMvD vindt dat de problematiek van erfelijke afwijkingen bij gezelschapsdieren integraal moet worden aangepakt: fokkers, Raad van Beheer, dierenartsen, overheid en publiek hebben ieder een eigen taak. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkómen van erfelijke afwijkingen ligt bij de fokkers. Fokkers moeten dieren met een erfelijke aanleg voor aandoeningen die gezondheid en/of het welzijn van het dier (potentieel) schaden uitsluiten van de fokkerij. De dierenarts speelt onder andere een rol bij voorlichting over de risico's van erfelijke aandoeningen bij bepaalde rassen en de mogelijkheden en consequenties van een eventuele behandeling van afwijkingen. Dierenartsen moeten geen fokkerij faciliteren die ten koste gaat van de gezondheid en het welzijn van de hond of kat. De dierenarts heeft als wetenschapper, naast de voorlichtende rol, ook een verantwoordelijkheid bij het meewerken aan en het in kaart brengen van erfelijke afwijkingen en het opstellen van verantwoorde fokadviezen [1].

De overheid heeft hierin een handhavende rol, zodat wetgeving omtrent erfelijke afwijkingen door fokkers worden gehandhaafd. Daarnaast kan de Raad van Beheer extra eisen stellen aan fokkers. Toekomstige eigenaren hebben ook een rol bij het verminderen van erfelijke afwijkingen bij huisdieren. Door zich voorafgaande aan aanschaf goed in te lezen in de mogelijke erfelijke afwijkingen van een bepaald ras, kan een toekomstig eigenaar een betere keuze maken voor een geschikt en bovenal gezond dier. De dierenarts kan de toekomstig eigenaar hierin ook goed adviseren. Als de vraag

naar rassen met erfelijke afwijkingen afneemt, zullen fokkers zich ook meer gaan richten op fokken met gezondere dieren.

De KNMvD is van mening dat rassen waarbij terugfokken naar een gezond dier binnen een ras niet meer mogelijk is, dieren van buiten het ras moeten worden gebruikt om de genenpool te vergroten.

Overwegingen

Wetgeving

De Nederlandse wet [2] verbiedt fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld. Fokkers moeten zo veel mogelijk voorkomen dat ernstige erfelijke gedrags- en lichamelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen. Ook moet voortplanting zo veel mogelijk op natuurlijke wijze plaatsvinden [3]. De wetgeving wordt in het geval van kortsnuitige rassen en de bambino sphynx gehandhaafd door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) aan de hand van door het ExpertiseCentrum Genetica Gezelschapsdieren (ECGG) opgestelde criteria [1]. Voor andere erfelijke aandoeningen wordt gehandhaafd op basis van het inzicht van NVWA-inspecteurs.

Diergezondheid en dierenwelzijn

Erfelijke afwijkingen hebben vaak een grote impact op de gezondheid en het welzijn van het dier. Een veel voorkomende aandoening is het 'brachycephaal obstructief syndroom' (BOS). Deze dieren hebben vernauwde neusgaten, een te lang en/of dik zacht gehemelte, een afwijkende bouw van de larynx en een te smalle luchtpijp. Dit resulteert in veel gevallen in benauwdheid en flauwvallen. Daarnaast kunnen deze dieren hun warmte niet goed kwijt [4] en hebben ze een verhoogd risico op geboorteproblemen. Over de kat zijn er weinig betrouwbare cijfers bekend met betrekking tot de ernst van erfelijke gezondheidsproblemen. Bij rassen die voortkomen uit twee bekende rassen kan wel een voorspelling worden gedaan welke gezondheidsklachten er gelinkt zijn aan het "gewenste" uiterlijk. Zo heeft de Scottish Fold afwijkend kraakbeen in de oren, wat hem de karakteristieke gevouwen oren geeft. Dit ras heeft echter ook afwijkend kraakbeen in de gewrichten, wat gewrichtsslijtage (artrose) veroorzaakt [5].

De KNMvD is van mening dat bij rassen waarbij terugfokken naar een gezond ras binnen de bestaande populatie niet meer mogelijk is, dieren van buiten het ras moeten worden gebruikt om de genenpool te vergroten. Ook het stoppen met fokken van een specifiek ras kan een oplossing zijn.

Literatuur

- [1] M. A. E. van (Marjan) Hagen, 'FOKKEN MET KORTSNUITIGE HONDEN Criteria ter handhaving van art. 3.4. Besluit Houders van dieren Fokken met Gezelschapsdieren', p. 32.
- [2] *Wet dieren*.
- [3] *Besluit houders van dieren*, vol. Artikel 3.4 Fokken met gezelschapsdieren. .
- [4] G. Dupré en D. Heidenreich, 'Brachycephalic Syndrome', *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, vol. 46, nr. 4, pp. 691–707, jul. 2016, doi: 10.1016/j.cvsm.2016.02.002.
- [5] R. Malik *e.a.*, 'Osteochondrodysplasia in Scottish Fold cats', *Australian Vet J*, vol. 77, nr. 2, pp. 85–92, feb. 1999, doi: 10.1111/j.1751-0813.1999.tb11672.x.
- [6] 'FOKKEN MET KORTSNUITIGE HONDEN'. <https://www.houdenvanhonden.nl/fokken-met-je-hond/fokken-met-kortsnuittige-honden/>.